

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 6. oktoober 2023
(OR. en)

13632/23

LIMITE

JAI 1237
COPEN 337
RELEX 1115
IPCR 59
COJUR 49

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	6458/23, 9315/23
Teema:	Õiguslikud meetmed ja võitlus karistamatuse vastu seoses Venemaa Ukraina-vastases agressioonisõjas toime pandud kuritegudega – Ülevaade olukorrast

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud teemat käsitlev eesistujariigi märkus.

Õiguslikud meetmed ja võitlus karistamatuse vastu seoses Venemaa Ukraina-vastases agressioonisõjas toime pandud kuritegudega – ülevaade olukorrast

Eesistujariik Hispaania on tõsiselt mures Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja suure mõju pärast. Koosõlas eelmiste eesistujariikide tegevusega soovib eesistujariik Hispaania anda teavet Euroopa tasandil tehtud viimaste algatuste kohta võitluses karistamatuse vastu, keskendudes meetmetele, mida on võetud pärast justiits- ja siseküsimuste nõukogu 8. ja 9. juuni 2023. aasta istungit.

Euroopa Ülemkogu märkis oma 29. ja 30. juuni 2023. aasta kohtumisel, et EL on jätkuvalt kindlalt pühendunud selle tagamisele, et Venemaa võetaks Ukraina-vastase agressioonisõja eest täielikult vastutusele. Ülemkogu väljendas heameelt selle üle, et on tehtud edusamme Ukraina-vastaste agressioonikuritegude eest vastutusele võtmise rahvusvahelise keskuse (ICPA) loomisel. Ülemkogu tegi kokkuvõtte jõupingutustest luua erikohus Ukraina-vastaste agressioonikuritegude eest vastutusele võtmiseks, sealhulgas kõnealuse kohtu loomise tuumikrühmas tehtud tööst, ning kutsus üles sellealast tööd jätkama. Samuti väljendas ülemkogu heameelt selle üle, et Euroopa Nõukogu lõi Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastase agressiooni põhjustatud kahju registri, ning kutsus üles sellega seotud tööd jätkama.

Eurojusti hallatav ICPA alustas ametlikult oma tegevust Haagis 3. juulil 2023. Selle avasid Eurojusti president, Euroopa Komisjoni õigusküsimuste volinik, Ukraina peaprokurör, Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokurör, USA asejustiitsminister ja Madalmaade justiitsminister. ICPA tegevuse tegelik käivitamine toimus septembris.

Eurojust toetab ICPA kaudu käimasolevaid agressioonikuritegude uurimisi. ICPAs osaleb mitu täiskohaga Ukraina prokuröri ja osalise tööajaga prokurörid nendest liikmesriikidest, kes osalevad väidetavate Ukrainas toime pandud raskete rahvusvaheliste kuritegude ühises uurimisrühmas. Ühtlasi on ICPAsse aktiivselt kaasatud ühises uurimisrühmas osalev¹ Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuratuur, et uurimised oleksid omavahel tihedalt kooskõlas. USA ametiasutused teevad ühise uurimisrühma liikmetega koostööd vastastikuse mõistmise memorandumi alusel, andes teavet ja tõendeid ajutiselt Eurojusti lähetatud agressioonikuritegude eriprokuröri kaudu. Mõned riigid, nii ühisesse uurimisrühma mittekuuluvad liikmesriigid kui ka kolmandad riigid, on pakkunud tehnilisi eksperditeadmisi (nt sõjaline analüüs) või rahastamist. Eurojust ja ühise uurimisrühma liikmed määravad praegu kindlaks täpseid vajadusi ja analüüsivad sellise toetuse raamistikku.

11. septembril 2023 kogunesid Euroopa Nõukogu liikmesriikide ja vaatlajariikide justiitsministrid Lätisse Riiga konverentsile „On the Path to Justice for Ukraine: Advancing Accountability, Reuniting Children with their Families, and Supporting the Resilience of its Justice System“ („Õigluse tagamine Ukrainale: vastutuse edendamine, laste uuesti kokkuviiimine nende perekondadega ning kohtusüsteemi vastupanuvõime toetamine“), et käsitleda Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärgi. Nad kinnitasid taas oma kindlat tahet edendada õigusemõistmist ja rahvusvahelise õiguse austamist ning väljendasid heameelt selle üle, et Euroopa Nõukogu laiendatud osalise kokkuleppe alusel loodi Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastase agressiooni põhjustatud kahjude register. Konverentsil osalesid ka Euroopa Komisjoni õigusküsimuste volinik, Eurojusti president ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti direktor.

12. septembril 2023 toimus Riias kahjuregistri osaliste konverentsi teine koosolek, kus käsitleti finantsküsimusi ja juhatuse ametisse nimetamise menetlust. Registri eelarvet rahastatakse osalisriikide iga-aastastest sissemaksetest ja vabatahtlikest sissemaksetest ning Euroopa Liit tegi märkimisväärse vabatahtliku sissemakse, et katta registri käivitamisega seotud kulud.

---

¹ Alates 5. oktoobrist 2023 osaleb ühises uurimisrühmas ka Europol.

Eesistujariik soovib esile tuua Eurojusti tööd seoses raskete rahvusvaheliste kuritegude tõendite andmebaasi (CICED) loomisega Eurojustis.

Eurojust käivitas vastloodud CICEDi 23. veebruaril 2023. Kõnealune spetsiaalne kohtuandmebaas on loodud selleks, et säilitada, analüüsida ja hoiustada tõendeid raskete rahvusvaheliste kuritegude (genotsiid, inimsusvastased kuriteod, sõjakuriteod ja nendega seotud kuriteod) kohta. See võimaldab Eurojustil toetada riiklikke õigusasutusi selliste teises riigis asuvate tõendite kindlakstegemisel, mis võivad olla asjakohased nende enda uurimise seisukohast.

CICEDi jaoks on praegu oluline aeg, sest käimas on selle andmebaasi arendamise kolmas etapp. Kuna teabe turvalise hoiustamise ja edastamise funktsioonid on juba valmis, töötab Eurojust selle nimel, et rakendada analüüsifunktsiooni, mille Euroopa Andmekaitseinspektor 2023. aasta suvel heaks kiitis. Analüüsifunktsioon võimaldab Eurojustil saadud teavet täiendavalt analüüsida, saadud teabe vahel seoseid luua ja liikmesriikidele tagasisidet anda. Eurojust loodab analüüsikomponendi tehnilise töölerakendamise lõpule viia 2023. aasta novembriks. On äärmiselt oluline, et kõik liikmesriigid, olenemata sellest, kas nad on ühise uurimisrühma liikmed või mitte, esitaksid andmebaasi tõendeid.

Edusamme tehti ka ELi piiravate meetmete rikkumist ja konfiskeerimist käsitlevate ELi õigusaktide valdkonnas.

Esimene kolmepoolne kohtumine vara tagasivõitmise ja konfiskeerimise direktiivi ettepaneku teemal toimus 13. juunil ning teine 3. oktoobril 2023.

Liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude ja karistuste määratlemise direktiivi ettepanekut käsitlevad esimesed kolmepoolsed kohtumised toimusid omakorda 12. juulil ja 26. septembril 2023.